

Nir Eyal isimli bir *yazılım geliştirme danışmanının* *Hooked* isimli bir kitabına bakıyorum. Kitap *alışkanlık üreten ürünler*, bilhassa yazılım ürünleri üretmekle ilgili. Sosyal medya ürünleri gibi dalgalar.

Bunların insanlardaki (mutluluk hormonu) serotonin akışıyla ilgili değişiklikler yaptığı biliniyor. Bir nev'i insanları *bağımlı* hale getiriyorsunuz. Ufak ufak tabii. Oyunlar da böyle. *Layk* aldıkça serotonin salgılıyor insan. *Layklara* bağımlı kılıyor.

İlkelerden biri insanların *yatırım* yapması. Ufak da olsa kendinden bir şey katacak. Sosyal medyanın televizyona nazaran daha bağımlılık üretmesi bundan sanırım. Televizyon programlarıyla bir noktadan öte bağ kuramıyorsunuz, *bilmemkaçyüz kanalda bilmemkaçyüz saçmalık* hissi. Bunun yanında sosyal medya *size ait*. Fikirlerinizi dinleyen var, aksiseda (feedback) var.

2011 senesinde kullanmayı bıraktığımda Facebook primitif bir *ilgilendiğin arkadaşlar algoritması* kullanıyordu. İletişim içinde olduğun, sayfalarına baktığın insanların yazdıklarını *taymlayna* getiriyordu. Sonradan okuduklarım, Facebook algoritmalarının mesela kişinin sevgilisinden ne zaman ayrılacağını tahmin etme konusunda da hayli iyi olduğunu söyledi. İnsanlar sosyal medyada ürettikleri verinin, kan değerleri cinsinden bir veri olduğunu ve korunması gerekebileceğini de bir gün farkederek.

Belki de farketmez. Belki teknoloji ondan kurtulmamız imkansız hale gelinceye kadar hayatımızı iyileştirmeye çalışıyor. Belki uzaylılar 300 sene önce geldi ve bizi teknolojiyle tanıştırmak ama sadece zararsız ve uyutucu cinsiyetle tanıştırmak ehlileştiriyor. Belki teknoloji müstakilen var olan, olmaya çalışan bir varlık ve nihayetinde bizden kurtulmak için bizi alışkanlıklarımıza, hormonlarımıza hapsedmeye kararlı.

Bir gün belki de teknolojiyle işbirliği yapanlar *insanlık suçu* işlemiş kabul edilecek. Kim tarafından? Bu sorunun cevabı yok. Çünkü bizi yargılayacak insanların bizden ileri olması gerek, yok eğer tüm medeniyet yok olursa, kalan insanlar yine teknoloji geliştirmeye başlayacaklar.

Önemli bir sorun gibi durmuyor olabilir. Neticede şahsen bu kadar rahat yaşıyor oluşumu, dışarıdaki keskin soğuktan haberim olmadan bir bilgisayara ışıktan mamül kelimeler çiziktiriyor olmamı teknolojiye borçluyum. Daha fazlası ne kadar kötü olabilir ki?

Kötülük eğer mevcutsa, herhalde insanlığın bildiğimiz manasıyla devam edemeyecek olmasında. *İnsan mukaddestir* diye az da olsa bir fikrimiz varsa, teknolojinin kötülüğü bununla alakalı.

İnsan umurumuzda değilse, onun hangi elektronik canlı formuna yol açıp, hayat sahnesinden silindiği de umurumuzda olmaz. İnsan canlısını savunmak da zor gerçi, belki yok olması *herkes için* daha iyidir.

Yine de işte insan *akrabasını* seviyor. İnsanla ilgili *sırların*, mesela genlerinin *neden* büyük kısmının kimseye faydası veya zararı olmayan çiziktirmelerle dolu olduğunu insandan başka cihazların bulacak olmasına üzülüyor. 1000 sayfalık bir kitap alıyorsun, hikaye 100. sayfada bitiyor ve geri kalanı anlamadığın bir dilde yazılmış. Merak etmez misin?